

Rozbor díla: Alexandr Solženicyn – Jeden Den Ivana Děnisoviče

Umělecký text

Analýza uměleckého textu

- Literární druh – epika
- Literární forma – próza
- Literární žánr – realistická / dokumentární novela (někdy označováno jako „táborová próza“)
- Téma díla – každodenní život v gulagu, boj o přežití, zachování lidskosti
- Motivy díla – mráz, hlad, šikanování vězňů, práce, drobné radosti, pořádek a disciplína, lidská důstojnost
- Časoprostor
 - **místo** – sovětský pracovní tábor na Sibiři
 - **čas** – 50. léta 20. století
- Zasazení výňatku do kontextu díla – **děj**:

Novela zachycuje **jediný den** vězně **Ivana Denisoviče Šuchova**, který je držen v sovětském pracovním táboře (gulagu) během 50. let. Ivan Denisovič je odsouzen na základě vykonstruovaného obvinění ze špionáže. Každý den je pro něj bojem o přežití, ale také o zachování lidské důstojnosti. Příběh ukazuje typický den v táboře:

- ranní budíček v krutém mrazu,
- přecházení a přesuny vězňů,
- tvrdou práci na stavbě,
- snahu obstarat si lepší jídlo, teplo nebo drobné výhody,
- a večerní návrat do baráku.

Navzdory nelidským podmínkám si Ivan udržuje **pracovitost, skromnost a vnitřní čestnost**. Nepodléhá zoufalství ani brutalitě.

Novela končí relativně „dobře“ – den neskončil nejhůře: Šuchov se dobře najedl, nikdo ho neudal, a dokonce se mu podařila práce, která ho uspokojila. Je to však ironie – „dobrým dnem“ je den, kdy člověk *jen nestrádá o trochu víc než obvykle*.

- Kompoziční výstavba – chronologická kompozice s retrospektivními mini epizodami (vzpomínky)

- Vypravěč – er-forma, vševědoucí vypravěč
- Charakteristika postav
 - **Ivan Denisovič Šuchov**
 - obyčejný venkovan, pracovitý, poctivý
 - nesmí si stěžovat, protože by tím zhoršil svou pozici
 - udržuje si lidskost drobnými rituály (správně uvařená kaše, pečlivá práce)
 - **Alyoša (Baptista)**
 - hluboce věřící vězeň, dodává ostatním určitou naději a duchovní sílu
 - **Ťurin**
 - vůdce brigády, spravedlivý, vězni ho respektují
 - jeho cílem je mít brigádu semknutou a chránit ji před dozory
 - **Fetiukov, Buinovskij, Kilgas**
 - další vězni, kteří reprezentují různé způsoby přežití (podlézání, hrdost, solidarita)
- Jazykové prostředky – jednoduchý, hovorový, místy drsný jazyk
- Typy promluv – převládají popisy a věcné konstatování, dále Šuchovovy vnitřní monology
- Tropy a figury – ???

Literárně-historický kontext

- Zařazení autora do literární(ho)
 - období – 2. polovina 20. století
 - skupiny – nezařazen / samostatný autor
 - směru – existencialismus
- Další díla od autora – Souostroví Gulag, Rakovina
- Další podobní představitelé
 - Varlam Šalamov – *Kolymské povídky*
 - Jevgenij Ginzburg – *Strmá cesta*
 - George Orwell – *1984, Farma zvířat*
 - Arthur Koestler – *Tma o polednách*

Neumělecký text

Analýza neuměleckého textu

- Hlavní myšlenka textu – ???
- Souvislost s uměleckým textem – ???
- Funkční styl – ???
- Slohový postup – ???
- Slohový útvar – ???
- Kompoziční výstavba – ???
- Jazykové prostředky – ???